

Rubrics als Beoordelingsinstrument

Een rubric is een matrix waarmee je als docent de prestaties van leerlingen kunt beoordelen op verschillende criteria en niveaus. In een rubric worden specifieke vaardigheden, kennis of gedragingen uiteengezet, waarbij elk criterium wordt beschreven op meerdere prestatieniveaus, zoals onvoldoende, voldoende en goed.

Wanneer toepassen?

Rubrics zijn vooral handig bij projecten waar leerlingen complexe vaardigheden of kennis moeten tonen, zoals groepswork, presentaties, of praktijkopdrachten. Rubrics kun je ook goed gebruiken wanneer leerlingen op verschillende manieren aan dezelfde leerdoelen werken en waarbij een gestructureerde beoordeling nodig is om eerlijk en consistent te blijven.

Waarom toepassen?

Rubrics maken verwachtingen duidelijk en geven structuur aan zowel beoordeling als feedback. Dit helpt niet alleen bij objectieve en consistente beoordeling, maar maakt ook voor leerlingen helder aan welke eisen hun werk moet voldoen. Rubrics bieden inzicht in wat er goed gaat en waar nog verbeteringen mogelijk zijn, wat zowel voor jou als docent als voor de leerling waardevol is.

Binnen het **praktijkgerichte programma** krijgen leerlingen veel vrijheid om zelf invulling te geven aan opdrachten en projecten. Rubrics bieden in dit proces houvast en duidelijkheid, wat belangrijk is omdat PGP minder standaard toetsen bevat dan andere vakken. Door rubrics te gebruiken, kunnen leerlingen beter reflecteren op hun leerproces, terwijl jij goed zicht hebt op hun voortgang in verschillende competenties.

Hoe toepassen? Wat moet je doen?

- **Vorbereiden**
Begin met het opstellen van de criteria op basis van de leerdoelen en eindtermen van de opdracht.
- **Criteria ontwikkelen**
Beschrijf specifiek welke vaardigheden, kennis of gedragingen je wilt beoordelen. Maak elk criterium zo concreet mogelijk.
- **Niveaus bepalen**
Definieer de prestatieniveaus (bijvoorbeeld onvoldoende, voldoende, goed) en beschrijf wat elk niveau inhoudt voor elk criterium.
- **Rubric delen**
Deel de rubric met leerlingen voordat ze beginnen, zodat zij weten waar ze aan moeten voldoen.

Voorbeelden

Bij een groepsopdracht kun je bijvoorbeeld criteria instellen voor samenwerking, probleemoplossend vermogen, en presentatievaardigheden, waarbij elk niveau een heldere beschrijving geeft van wat er verwacht wordt. Dit maakt het voor zowel jou als de leerling duidelijk waar de focus ligt en geeft structuur aan de beoordeling.

Op de volgende pagina: Stap-voor-stap opzetten van een rubric

Stap-voor-stap opzetten van een rubric

• Kies de leerdoelen

Bepaal welke eindtermen en doelen centraal staan in de opdracht. Welke vaardigheden of kennis moeten de leerlingen opdoen? Bij een PGP-project kunnen dit bijvoorbeeld probleemoplossende vaardigheden, samenwerking, creativiteit of technische kennis zijn. Gebruik hierbij het examenprogramma.

• Definieer criteria

Stel concrete criteria op die de leerdoelen en vaardigheden beschrijven. Bijvoorbeeld, als je samenwerking wilt beoordelen, formuleer dan specifiek wat je hierin verwacht. Maak de criteria zo concreet mogelijk en sluit aan op de bewoording in de leerdoelen. Vermijd algemene termen zoals "goed" of "voldoende inzicht" en kies specifieke gedragingen of vaardigheden, zoals "logisch gestructureerde presentatie" of "creatieve oplossingen met argumentatie."

• Formuleer prestatieniveaus

Verdeel elk criterium in niveaus, zoals Onvoldoende, Voldoende, en Goed. Beschrijf per niveau wat de leerling moet laten zien om dat niveau te behalen. Gebruik positieve taal en vermijd woorden als "gebrekkig" of "slecht." Beschrijf wat er wél zichtbaar is op elk niveau. Stel jezelf de vraag: "Wat betekent het om dit criterium heel goed te doen, en hoe ziet het eruit als het juist minder goed is uitgevoerd?" Schrijf de beschrijvingen zo dat een leerling weet wat er per niveau verwacht wordt, bijvoorbeeld:

Goed: De leerling kan zelfstandig en met concrete voorbeelden uitleggen hoe plasticvervuiling impact heeft op ecosystemen.

Voldoende: De leerling legt uit wat plasticvervuiling is, maar biedt minder verdieping of voorbeelden.

Onvoldoende: De leerling heeft moeite met het benoemen van concrete gevolgen van plasticvervuiling.

• Maak de rubric visueel

Zet de rubric op in een overzichtelijke matrix zodat je tijdens het beoordelen snel kunt scoren. Deel de rubric vooraf met leerlingen (het liefst aan het begin van het project), zodat ze precies weten wat er van hen verwacht wordt.

• Gebruik de rubric tijdens de beoordeling

Gebruik de rubric zowel tijdens het project als bij de eindbeoordeling. Zo kun je leerlingen tussentijds feedback geven op basis van de criteria. Dit helpt hen om hun werk bij te sturen en gericht te werken naar een hoger prestatieniveau.

Tips en tricks

• Begin simpel

Start met een paar duidelijke criteria en voeg complexiteit toe als je meer vertrouwd raakt met rubrics.

• Gebruik het Dubbelklik voorbeeld en format

Op pgpvmbbo.nl/gratis-hulpmiddelen zijn handige formats te vinden voor het maken van een eigen rubrics.

• Bespreek de rubric vooraf

Zorg dat leerlingen de rubric begrijpen en weten hoe ze kunnen scoren.

• Gebruik leerlingfeedback

Betrek leerlingen bij het maken of verbeteren van rubrics, zodat ze eigenaarschap over hun leerproces voelen.

• Werk samen met collega's

Vraag collega's om mee te kijken bij het maken van rubrics voor consistentie en objectiviteit.

• Gebruik ook voor zelf- en peer-assessment

Dit vergroot de reflectieve vaardigheden van leerlingen en helpt hen kritisch naar hun eigen werk te kijken.

• Doe-projecten? Dan zijn de rubrics al klaar!

Bij de Dubbelklik Doe-projecten zijn er per project 3 uitgewerkte rubrics beoordelingsinstrumenten gebaseerd op de eindtermen uit het examenprogramma.

